

Микола Яблчанський

До 30-річчя
відновлення
медичної освіти
в Харківському
університеті

Пам'яті Ректора Тарапова І.Є.
присвячую

Тарапов І.Є..

Зміст

Що за твір?	4
Обставини	4
Створення факультету фундаментальної медицини	6
Від чисельних комісій МОЗ до акредитації	9
Декани	13
Ректори	15
Післямова	18
Вітання.....	21

Що за твір?

Це моє есе, мій особистий погляд, мої враження від подій, що відбувалися при відродженні класичної університетської медичної освіти в моєму Каразінському. Відродженій медичній освіті в Університеті тридцять. Я п'ять років, як поза межами Університету, дещо охолов для більш урівноваженого відображення цих подій. Якщо хтось бачитиме дещо занадто гарячим, це лише тому, що в ті часи гострота описуваних подій могла навіть підгорати. Я мав створити це есе, і воно перед вами.

З повагою, Микола Яблунський

Обставини

Живемо в світі закономірностей, не випадковостей. Тому долі відновлення медичної освіти в нашому університеті і моя, як декана-фундатора, для цього мали перетнутися.

При заснуванні Університету серед перших 4-х факультетів був і медичний. Радянська влада вивела з класичної університетської освіти медичну задля потреби в лікарях, які склали б вигідні їй причини смерті знищених противників.

З надбанням Україною незалежності відкрилася можливість відновити медичну освіту, чим скористався ректор І.Є. Тарапов. В 1992 Міністерство освіти дозволило збільшити набір студентів на біологічний факультет на 25 осіб, які мали навчатися медицині.

Що стосується невідворотності моєї долі як декана-фундатора, аргументи такі. Я закінчив Донецький медичний інститут і почав в ньому працювати. Медичної освіти для науки бракувало, і я поступив на вечірнє відділення фізичного факультету Донецького університету. В ті роки ми з моїм завідувачем кафедри професором В.А. Піліпенко відвідали в Харківському медичному інституті академіка Л. Т. Малу і вона поклала на мене око.

Академік Л. Т. Мала

Через деякий час вона запросила до заснованого нею Харківського філіала Київського НДІ ім. академіка М.Д. Стражеско, де я став працювати її заступником. Через деякий час філіал перетворився в відомий тепер НДІ терапії, який носить її ім'я. Я щасливий, що був одним з найактивніших учасників цієї трансформації.

Коли переїхав до Харкова, освіту продовжив в Харківському державному університеті. Вечірнього відділення фізичний факультет не мав, і я вибрав відділення механіко-математичного факультету. Це був факультет ректора І.Є. Тарапова. Виходить, я засвітився в Університеті.

Професор В.В. Лемешко

Підготовка медиків на новоствореному медичному відділенні біологічного факультету розпочалася, але за відсутності спеціалістів була такою, як і у біологів. До того ж не вдавалося налагодити стосунки з Міністерством охорони здоров'я. Треба було спасати медичну освіту і розпочався пошук відповідної кандидатури. Розумію, чому вибір впав на мене - зі школи знаменитої вченої-медика, і свій випускник.

Це я розумію тепер. А тоді, пам'ятаю, повертаюся в Харків з відрядження, а дружина мені, що дзвонив якийсь професор В.В. Лемешко з Університету. Я не знав його зовсім, лише пам'ятаю, що Л.Т. Мала на директораті одного разу згадувала як відомого вченого.

Добре, телефоную В.В. Лемешко, і він, що запрошує на бесіду ректор І.Є. Тарапов.

Для мене честь - запрошує Ректор мого Університету. Зустрічаємося втрьох в кабінеті І.Є. Тарапова десь о 17-й годині. Мова йде про відновлення медичної освіти в Університеті, що хочуть бачити мене, як свого випускника, який візьметься за відновлення медичної освіти. Домовляємося, що поспробую на половину ставки.

І.Є. Тарапов відкриває свій глобус-шухляду, дістає "Наполеон". Розмова поживляється. На голодний шлунок все в рожевому світлі і В.В. Лемешко надиктовує заяву на посаду

професора його кафедри загальної та клінічної біофізики на ... повну ставку.

До речі, ось що з цього приводу він з Колоумбії, де зараз працює і досяг наукових висот, написав мені на мій запит: "Ya obiasnil potom Ivanu Evgenievichu pochemu podsunul zayavlenie na vashu polnuuu stavku, moil Malaya bi ego zastavila zabrat' polu-zayavlenie".

Повернувся додому, неспокійна ніч, бо зрозумів, що кардинально змінив свою долю. Ні, не так, бо доля змінила мій вектор соціального життя, адже, нагадаю, ніякої випадковості, але вражаюча закономірність. Відмовлятися запізно, прийшлося, як кажуть, "брати бика за рога". Що бик виявився норовитим і що тепер і чому сюди направила мене доля доля, зрозумів скоро.

Створення факультету фундаментальної медицини

Умови для медичної освіти на біологічному факультеті не були достатньо сприятливими. Діяв людський фактор. Факультет бачив в студентах-медиках ресурс збільшення свого навантаження, то ж кожну годину на медичну освіту приходилося відвойовувати.

Виникла негайна потреба відділитися створенням медичного факультету, що я обгрунтував Ректору. Ректор підтримав. Були якісь перешкоди, які вдалося подолати. Факультет створили швидко. Щоб відтінити класичну університетську медичну освіту від такої в системі МОЗ, яку ми навантажили можливостями родини університетських факультетів, факультет назвали факультетом фундаментальної медицини.

Наш факультет фундаментальної медицини, і такий же в Московському Ломоносовському університеті. До речі, його ректор В.А. Садовничій родом з Харківської області, і з І.Є. Тараповим обидва математики, то ж зустрілися якось і домовилися відновити класичну університетську медичну освіту саме як фундаментальну з наданням випускникам права лікарської

Герб факультету

діяльності. З першим деканом московського факультету фундаментальної медицини О.С. Медведєвим часто зустрічалися, обмінювалися ідеями, бував я у нього, і він у мене.

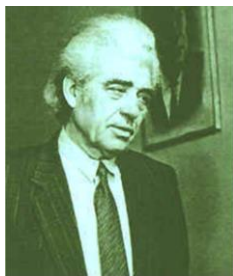

Професор О.С. Медведєв

Сьогодні Росія стала нашим кровавим ворогом, ведемо з нею справжню Вітчизняну Війну, в цій війні обов'язково будемо переможцями. Але історія є історія і її треба сприймати такою, якою вона є. В.А.Садовничий пристосувався до ху*ловської влади. О.С. Медведєва за його демократичність витурнули з деканів і місце тепер займає такий же пристосуванець, яким став і сам В.А.Садовничий.

Звичайно, факультет мав виконувати бездоганно типову програму підготовки лікаря, але ми мали можливість на ресурс додатково до елективних курсів (10-5)% за рахунок обов'язкових дисциплін. То ж добре вплели медичну освіту в класичну університетську.

Використовували можливості Університету наповну, прикладом чому друга освіта усім, хто бажав, з комп'ютерних наук, економіки, іноземних мов, тощо. Частка закінчували університет з двома дипломами в кишені.

Професор Г. К. Серєда

Умовою створення нового факультету є наявність по мінімуму 3-х кафедр. Ними стали кафедра загальної і медичної біофізики, кафедра психології та новостворена кафедра внутрішньої медицини. Останньою став завідувати я.

Перші роки, доки студентів на факультеті можна було, що називається, по пальцях перерахувати, моя кафедра читала все медичне. З кожним новим роком кількість студентів збільшувалася, і з'являвся ресурс для відкриття нових кафедр.

Одна людина не спроможна на вирішення серйозних завдань. Першими поряд зі мною стали М.М. Попов, С.М. Панчук, О.А. Гуцол. З часом кількість співробітників геометрично збільшувалася. Всі вони віддані були новій меті і за це кожному щиро дякую.

Ректор А.Я. Циганенко

Факультет відкрився в роки економічної депресії, яка охопила новостворену країну, грошей в Університеті не доставало на найпростіші речі. Навіть столи та стільці були проблемою.

В бібліотеці Університету були відсутні підручники з медицини. Видатною виявилася допомога мого рідного на той час Донецького медичного інституту, який надав по 50 екземплярів підручників на більшість навчальних дисциплін.

Підтримала також Харківська наукова медична бібліотека, яка відкрила абонемент для студентів.

В той час Інтернет був мало розвиненим, але ми створили на факультеті свій Інтранет, в якому розмістили надбагато сучасних підручників, в тому числі англійською мовою, що використовуються при підготовці лікарів на Заході.

Сусід - Харківський медичний на той час інститут - на весь час ректорства професора А.Я. Циганенко - вбачав в нас суперника і по простонародному, де тільки можна було, вставляв палки в колеса.

Але це не була найважча проблема. Найважчою виявилася необ'явлена війна керівництва МОЗ.

Університет зруйнував монополію на медичну освіту, і МОЗ поставив за мету фактично відібрати в Університета право на неї. Нас діставали постійними комісіями, голови комісій знаходилися від телефонним контролем на той період Міністра МОЗ пана А.М. Сердюка, часто більше двох разів на рік, зі зрозумілою метою, але кожного разу комісії закінчувалися поразками. Найвидатніший випадок такої комісії, від рішення якої залежала можливість отримання першим випуском дипломів лікаря, в наступному сюжеті. Він на мій погляд виявився калькою знаменитих "Белых одежд"

Міністр МОЗ
А.М. Сердюк

Володимира Дудинцева з тією різницею, що не ми ховалися від комісії, а комісія ховалася від нас.

Проблеми згуртовували факультет, студентів і викладачів. Підтримував Університет. Все це стало підставою для його зростання і мужніння.

Сьогоднішні викладачі і студенти є, між іншим, свідомі, що Університет, його факультет вийшли в війні переможцями. Більше того, Університет сьогодні сприймається МОЗ як освітній партнер. У Університета гарні стосунки з медичним сусідом. Залишилося зовсім небагато - повернути МОЗ медичну освіту в лоно МОН, тим вичерпавши проблему конфлікту інтересів, яка не сприяє підготовці якісних фахівців в системі МОЗ.

Від чисельних комісій МОЗ до акредитації

Моє університетське життя не було малиною. Багаточисельні спроби МОЗ прихлопнути вищу класичну університетську освіту накривали факультет, Університет хвилями, і цьому всьому треба було давати жорсткий бій. Йшла війна на виснаження.

Одна з вирішальних комісій з першим випуском, коли треба було підтвердити акредитацію. Голова - перший проректор Івано-Франківського медичного інституту, завідувач однієї з кафедр терапії Л.В. Глушко.

З'являється з комісією в Університеті на хвилину з інформацією до ректора, що розпочинають роботу. І зникли. Заховалися на одній з кафедр терапії ХМІ, що на Феєрбаха. Завідувач там такий же, як і я, учень Л.Т. Малої. Комісія працює десь, в Університеті її немає. Лише провела оцінювання випускників з контрольними завданнями. На факультеті раптово з'являється сам Л.В. Глушко. Я йому, кави? Він, ні! Я йому, чаю? Він, ні! Хоча б без цукру? Він все рівно, ні! Пропоную підвезти до

Університета. Сідає праворуч. Кладу руку на його стегно, щоб викликати довіру, і запитую, навіщо так, ви ж нічого про факультет не визнаєте, напишете брехню і ми її розіб'ємо. Він мені з надривом,

Професор Л.В. Глушко

зірвався, що весь час під телефонним контролем міністра МОЗ А.С. Сердюка і що мені цього не зрозуміти. Я зрозумів, пан у пана.

Професор І.П.
Катеренчук

Висновок комісії - все незадовільно. Контрольні завдання випускників на двійку. Комісія ж не знала, що не маючи ресурсу, я ці завдання готував особисто разом з випускниками і знали вони їх тому на відмінно. Мені повезло, що завдання ці були завірені експертною групою МОЗ і комісія не могла підсунути свої. А як по інакшому, якщо ця група на базі мого рідного Донецького медичного інституту. Все, як бачите, складається в пазл не випадковості, але закономірності. Дякую щиро голові, професору М.С. Каменецькому. Хіба він міг не підтримати свого випускника?!

Комісія має доповісти результати на вченій раді Університету. Щоб все було зненацька, з'явилися точно хвилина в хвилину відкриття Ради. Ознайомитися з висновками до засідання не дали. Думали, візьмуть зненацька. Не тут було. Я розбив ці висновки. Декани, проректори, ректор, батьки випускників, які з переживанням прийшли на раду, також сказали своє жорстке ні цій псевдокомісії. Була, правда, серед них, добropорядна людина - І.П. Катеренчук, зав кафедр, професор терапії з Полтавської на той час медичної академії. Він і комісії заявив, і в МОЗ чиновникам з запереченням, а хто вам сказав, що у нас (тобто в системі МОЗ) краще.

Професор
Б.П. Сандомирський

Ще важливий момент - в перші роки на державних іспитах голова комісії професор Сандомирський Б.П. Він з НАН України, а не МОЗ. То ж були спроби міністра А.М. Сердюка плинати на нього, але не вийшло. Правда, закономірність, а не випадковість?! Б.П. Сандомирський в моєму серці назавжди!

Висновки комісії йдуть на фахову раду, Яка звичайно від МОЗ, на базі Київського медичного на той час інституту. Голова її професор В.П. Широбоков, зав. кафедри мікробіології, такий, як і А.М. Сердюк, Л.В. Глушко, А.Я. Циганенко, перелік можна продовжувати.

Чл.-кор. АН України,
професор .
І.І. Залюбовський

Я не сам, але з нашим проректором по науці І.І. Залюбовським, який в Університеті опікав мене як батько.

Порядок має бути таким - доповідь комісії, мої відповіді, запитання, відповіді на запитання, рішення. Але ж фахова була настільки переляканою, що знаєте, що зробила? Вона поставила першим мій виступ, щого не було змоги апелювати до висновків комісії. Висновок фахової зрозумілий. Мій протест, що випускники не могли написати контрольні на двійки, а реально написали на п'ятірки, і що вимагаю відправити контрольні на зовнішнє оцінювання, знаєте чим закінчився? Фахова рада загубила ці контрольні.

Резюме - ми отримали акредитацію на рік, і в наступному треба знову її проходити.

Для вас, друзі, і для пана Л.В. Глушко, таких, як він, хочу декілька слів про іншу комісію. Голова комісії ректор Запорізького медичного на той час інституту академік А.Д. Візир. як і я, учень Л.Т. Малої, а ще і офіційний опонент на захисті моєї докторської. Тож добре знали один одного. Я до готелю, забираю його везти в Університет. Від'їжджаємо. Він, зупиняй авто. Зупиняю. Так що, будемо закривати? Я йому, а що, вийде. Він мені - заводь.

В комісіях у мене завжди були вуха, то ж відслідковував кожен їх крок. В одній комісії мене тримав у справах, наприклад, зав. кафедри ХМІ професор В.М. Хворостинка. До речі, ми з ним вдвох з нашими співробітниками маємо спільну гарну книжку - "Терапевтична гастроентерологія".

Акредитація на рік. Попереду бій за акредитацію знову. Як пробити МОЗ? Ще підтвердження, що живемо в світі закономірностей, але не випадковостей - міністром Професор В.П. Широбоков МОЗ стає Р.В. Богатирьова.

Професор В.П.
Широбоков

Академік А.Д. Візир

Професор
В.М. Хворостинка

Закінчила ХМІ, але працювала до того в Донецькій області. То ж я до друзів з рідного ДМІ, допоможіть на прийом до Р.В. Богатирьової. Я на прийомі, прошу допомогти чесно акредитуватися. Вона в відповідь, хочете акредитуватися, то йдіть в МОЗ до мене радником і акредитуйте. Діватись нікуди, відпрацював, цілих 9 місяців, і акредитувалися. Там було багато всляких цікавих речей. Кульмінаційна така - ДАК Університету - щоб акредитували, дайте договір про співробітництво Університету з МОЗ. На вирішення питання дві години перерви в роботі ДАК. Я встиг, і договір написати, і у Р.В. Богатирьової затвердити. Ми отримали бажану акредитацію на 10 років! Це було гарне відрядження, бо до того ж вивчив МОЗ зсередини. Що це було за утворення, як воно працювало на той час, що я робив для змін його правил життя, працюючи радником, можете прочитати в моїх “Фантазіях на тему радника”.

Тонкощі всього, що розмовів, можете знайти в моїй книжці - “Прокажений хто, або важкий шлях подолання конфлікту інтересів?”.

Фантазіях на тему
радника

Міністр МОЗ
Р.В. Богатирьова

Прокажений хто, або
важкий шлях подолання
конфлікту інтересів?

Декани

На сьогодні вже чотири декани. Я перший, декан-фундатор. Таким назвав мене мені ж достатньо давно історикописець Університету професор Куделко С.М. Маю зауваження, бо факультет засновувався ще при утворенні Університету, і я лише той декан, який відновив його. Після акредитації на 10-річний термін, перемоги над МОЗ України, все радикально змінилося.

Університет в його медичному напрямі освіти задихав на повні груди. Перемога корінним шляхом перевернула відношення медичного світу до Університету, і це радувало, бо відкрилися нові можливості, нові перспективи.

А.С. Ісаєва

Вся попередня історія, про яку розповів, вимагала особисто від мене в першу чергу надзвичайного напруження, і коли акредитація відбулася, коли ланцюги ці впали, я мав надлишок розпаленої енергії, яку треба було кудись втілювати.

Весь період до цього у мене не було часу на науку, недостатньо було часу на кафедру та лікарську практику, тож тепер я саме сюди перемістив свої зусилля.

Після десятирічного періоду призупинення відновив підготовку кадрів вищого гатунку з науковими ступенями. Першою з моїх студентів під моїм керівництвом захистила дисертацію А.С. Ісаєва. Сьогодні вона доктор медичних наук і завідує одним з наукових підрозділів Інституту терапії імені мого Вчителя Л.Т. Малої. Процес пішов, кожного року я почав видавати на гора двох-трьох, а то і більше, дипломованих вчених.

Я запровадив великі клінічні розбори на нашій клінічній базі разом зі студентами на російській та англійській мовах. Не було можливості робити українською, бо серед студентів було багато іноземців, які готувалися до Університету російською мовою і отримували навчання на цій мові.

Все більше уваги приділяв консультативній роботі на клінічних базах кафедри.

Декан В.М. Савченко

Сильно активізував, намагаючись наздолати втрачене, свою персональну наукову діяльність. Почав робити багато-багато надцікавих речей. Моє найбільше досягнення тут філософського рівня - "Принцип несуперечності здоров'я та хвороби" і "Принцип оптимальності хвороби". Багатьом, вибачаюся, до оволодіння принципами треба ще дорости.

Всі ці трансформації в кінці-кінців впевнили мене, що час залишити деканство. Затримався на посаді, мають естафету перехопити інші.

Тому, коли термін сплив, на звіті перед колективом факультету я заявив, що полишаю посаду декана. Зібралися всі, бачив, знаю точно, бажали, щоб залишився, але я вирів пійти з посади. Я був деканом, якщо не помиляюся, цілих 14 років. Згодьтеся, забагато.

Другий декан - В.М. Савченко. За його деканства факультет суттєво виріс чисельно. Це було нелегко - при геометричному збільшенні підтримувати якість. При В.М. Савченко факультет змінив назву з фундаментальної медицини на медичний. В душі я не підтримував цю зміну, бо за нею йшло вихолощення ідеї класичної університетської медичної освіти.

Декан І.В. Белозьоров

Пояснення, що зміна назви позитивно сприятиме залученню студентів, слабке, бо факультет, Університет вже завоювали своє визначальне місце на просторі медичної освіти. Підтвердженням тому лідерські позиції Університету на національних іспитах Центру тестування МОЗ ще з часів мого деканства. До того ж, студенти вступають не на факультет, а до Університету, і закінчують не факультет, а Університет. В дипломі про освіту вказуються назва Університету і набута спеціальність.

Криється у мене думка, що назву факультету змінив ректор В.С. Бакіров з метою вбити клина між деканом В.М. Савченко та мною, але це не вийшло.

Наступний декан І.В. Белозьоров. Я не підтримував його при виборах на цю посаду з тої причини, що його, м'яко кажучи, нав'язував факультету ректор В.С. Бакіров. Маю підстави так

Декан Т.І. Лядова

говорити. Але вибачаюся перед І.В. Белозьоровим. Деканом він виявився справжнім і багато гарних речей зробив на факультеті. Саме завдяки його зусиллям був створений найсучасніший симуляційний центр для підготовки майбутніх медиків, відкриті нові напрями підготовки лікарів, запрацювала спеціалізована вчена рада, і багато ще чого корисного.

Чому сьогодні І.В. Белозьоров не декан, чесно кажучи, не знаю, я вже не працюю в Університеті, на заслуженому, як кажуть, відпочинку.

Можливо, це подяка нинішньої ректорки Т.Є.

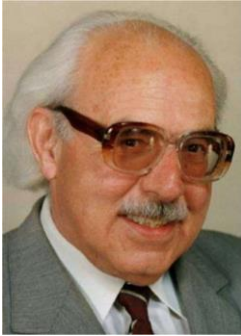
Кагановської, що він занадто підтримував саме її кандидатуру на посаду ректора, але скоріше за все тому, що виявився норовистим. Хоча І.В. Белозьоров і був протеже Бакірова В.С., особою виявився незалежною, здатною на самостійні поступки.

Нинішній декан Т.І. Лядова. Вона наша випускниця. Це мені приємно особисто тому, що бажання мав, маю, щоб факультетом в Університеті керували випускники. Вона робить перші кроки як декан. Курчат по осені рахують, тож рано ще робити судження. Побажая розвивати факультет, щоб став одного дня найяскравішою зіркою на небозводі медичної освіти.

Ректори

Ситуація з ректорами як з деканами, з трьома співпрацював, четверта прийшла, коли вже покинув Університет.

Перший ректор І.Є. Тарапов. Я до його ще до тієї знакової зустрічі і співробітництва відносився з особливою повагою, оскільки закінчив вечірнє механіко-математичного факультету. Саме завдяки цим знанням маю в результаті виконані унікальні з Б.Я. Кантором, В.Є. Шляхвером та О.В. Мартиненко дослідження, які вилилися в декілька монографій, присвячених математичному моделюванню біомеханіки серця та нейрогуморальної регуляції роботою серця.

Ректор І.Є. Тарапов

На кафедрі І.Є. Тарапова приїздили математики, які займалися біомеханікою, то ж моя команда також мала можливість спілкуватися з ними, а потім і приймати участь в деяких їхніх семінарах. Прикладом є професор С.А. Регієр з Інституту механіки МГУ. До речі, на його прохання ми з професором Б.Я. Кантором взяли під опіку і допомогли здобути наукову ступінь випускнику мехмата Університету Т. Усику.

На жаль, після мого приходу в Університет І.Є. Тарапов недовго попрацював, але у всьому підтримував і слід залишив в моєму житті вражаючий.

Другий ректор В.А. Свіч. Підтримував, але оскільки не мав широких зв'язків за межами Університету, був мало відомою особою в освітянському світі, допомагати реально захищати факультет в хвилях війн з МОЗ України можливості не мав. Головне, все-таки, в тому, що підтримував. Ніколи не відмахувався від прохань щодо потреб факультету.

Третій ректор В.С. Бакіров. За підтримку в захисті факультету щиро вдячний. Не відмовляв ректор жодного разу.

Ректор В.А. Свіч

Коли звертався за допомогою, ставав поряд, як, наприклад, коли треба було захистити факультет в МОН України, куди на перемовини з метою переконати у доцільності відмовитися від університетської медичної освіти був направлений МОЗ України ректор ДМА академік Г.В. Дзяк. По медичній науці ми з Г.В. Дзяком друзі, але в медичній освіті, що називається, злісні вороги.

Наші відносини з В.С. Бакіровим різко погіршилися в Померанчову революцію. Я був на померанчовому боці, він - на іншому. Харків, пам'ятаю, як і Київ, охопений Померанчовою революцією. Площа незалежності вирує, вся в померанчових кольорах. Ректор надає команду закрити входи-виходи центрального корпусу

Ректор В.С. Бакіров

Університету, щоб співробітники не влилися в доленосний мітинг. Я до нього в кабінет, Вілю Совбановичу, що робите, негайно відкрийте всі двері!

До речі, коли після цих бурхливих подій ректор відновлював здоров'я в одній з клінічних баз нашого факультету, я запропонував деканам філологічного факультету Ю.М. Безхутрому та декану історичного факультету С.І. Посохову відвідати ректора зі мною.

Для чого ці останні моменти, запитаєте? Для того, щоб показати, що я ніколи не був проти В.С. Бакірова. Він просто осліплено не бажав це бачити.

Відносини повністю погіршилися, коли я підписав листа до нього низки провідних викладачів та науковців Університету. Це був лист не про відсторонення ректора від влади, а пропозиція ректору змінити управління Університетом, переключитися від інвестування в безкінечне вилізання приміщень ректорату до інвестування в освітній потенціал.

На жаль, на моє переконання, ректор не побажав зрозуміти суть цього листа.

Без зайвого шуму, хто підписував листа, почали достатньо швидко зникати з Університету.

У мене в кінці січня 2019 збігав термін завідувача кафедри і я вирішив не чекати на чергове з'ясування стосунків. В березні 2018 повідомив співробітникам, що допрацьовую до літньої відпустки і йду на пенсію.

Такщо, якщо у когось виникало якесь бажання, на вийшло витурнути М.І. Яблчанського з Університету, він пішов сам.

І.Є Тапаров повернув в Університет медичну освіту. В.С. Бакіров повернув юридичну. Політично вдало скористався обставинами. Деканом стала Т.Є.

Кагановська, між іншим, донька Е.П. Кушнарьова. Він, ректор-збирач палітри університетської освіти. З цим вітаю і цим вдячний.

Коли вже пішов з Університету, відбулися вибори нового ректора. В.С. Бакіров, з одного боку, зробив правильно, що відкрив

Ректор Т.Є. Кагановська

можливості вибору колективом на новий етап нового ректора. З іншого, він, як і у випадку з виборами декана медичного факультету, начебто створював умови демократичного вибору, але застосовував ресурс, щоб продвинути саме Т.Є. Кагановську на цю посаду. Нічого не мав, і не маю особисто проти неї, відносився і відношусь з повагою. Але мене образив саме недемократичний підхід. Не важко зрозуміти, чому він зробив це, якщо подивитись, яку посаду в керівництві Університету для себе залишив.

Я підтримую Університет, приймаю вибір, підтримую тому і буду підтримувати Т.Є. Канановську.

Маю для неї лише побажання опиратися виключно на демократичні засоби управління Університетом. Хочу нагадати вираз Уїнстона Черчілля, що “Демократія – найгірша форма правління, якщо не рахувати всіх інших”. По моєму особистому досвіду знаю, що це не легкий засіб управління, але виключно дієвий.

Казав якось В.С. Бакіров в своєму колі, мені донесли, що М.І. Яблучанський складна людина. Я з цим погоджуюсь. Часто роблю зауваження М.І. Яблучанському сам, але він до мене мало прислуховується.

Післямова

Я пішов з Університету 31 серпня 2018. В реакції на попередні сюжети професор В.В. Лемешко, який разом з професором І.Є. Тараповим змінили в один день мою долю, назвав мене бульдозером.

Я бульдозер, навіть сьогодні, бо не знизив, але збільшив ритм свого соціального життя.

Я відкрив на Youtube відеоблог з актуальних питань сучасної медичної науки і практики, і в день його відвідують набагато більше, ніж слухали мої лекції в Університеті на протязі року.

Я обновили з друзями, до того ж, в перекладі на англійську ряд актуальних моїх з ними книжок. Я суттєво обновили та зробили переклад з моїм сином, який пішов по стопах батька, не лише на

англійську, але і українську книжки “Оптимальні стратегії для справжніх лікарів і вчених медиків”. Мені приємно, що її прочитало вже досить багато людей на обох мовах.

Я зі своїми старими друзями, один з яких В.Є. Шляховер в Ізраїлі, і інший Ю.А. Діماشко в Німеччині, зробили декілька принципових, побудованих на результатах математичного моделювання, наукових робіт, присвячених коронавірусній пандемії, які опублікували в англійських виданнях з високими індексами цитування. До речі, в вихідних даних про себе вказав мій Університет, щоб зі свого боку хоча б на краплину підвищити його рейтинги в світовій освіті.

А ще, накінець, отримав можливість зайнятися онуками, яких у мене на сьогодні п’ятеро, і це також відповідальний фронт роботи.

В життя різко ввірвалася війна московитського кровоненажерливого ворога. Ми сім’єю почали працювати на перемогу вже з перших її днів. Пам’ятаю, як з сином на складах в Оклахомі забирали ще ранньої весни 2022 комбінезони для наших танкістів, перепакували і передавали нашим українським водіям траків, які проїздом доставляли їх потім в порти для відправки на Батьківщину.

Згодом ця робота нашої сім’ї стала набагато організованішою. Сьогодні ми включилися в діяльність неприбуткової благодійної організації, створеної нашими співвітчизниками United Help Ukraine. Від нашої сім’ї тут лідер донька, саме на якій медична частина роботи на нашу перемогу United Help Ukraine. Обсяги цієї допомоги вражають.

Фокусуючись лише на рідному Харкові, згадаю забезпечення минулого літа області інсулинами на значний термін, а потім обладнання операційної на хірургічній клінічній базі факультету, яке дозволяє також робити променеве обстеження ранених прямо на операційному столі, електрогенератор для нашої Центральної Клінічної Лікарні Укрзалізниці, а ще обладнання для Інституту патології хребта і суглобів, Інституту охорони здоров’я дітей і підлітків, ...

Звернувся рідний факультет, що біологи з нашого Університету з іншими волонтерами купили автобус і просять обладнати під реанімаційну швидку, і наша, тепер може так сказати, United Help Ukraine зробила це.

Пряма допомога самим гарячим місцям, таким як Бахмут. Термінове доставляється літаками до Польщі, і потім побудованою логістикою швидко до місця призначення.

Я навіть сьогодні напередодні дня народження, користуючись нагодою, між іншим, об'явив збір благодійних коштів на користь United Help Ukraine для прискорення перемоги над ошалілим російським нелюдом.

Немає на сьогодні більш важливих для нас завдань. Україна перемагає, маємо знищити путлівську росію вже цього року, і якнайскоріше.

Це обов'язково відбудеться.

Що мене більше всього хвилює, чи правильно робимо, чи правильно роблю, коли проявляємо, коли проявляю, м'якість з тими, хто має бути люстрованим.

Відновлення, побудова України на найкращих настановах сучасного демократичного світу без люстрації, очищення на всіх щаблях влади, у тому числі в освітянському середовищі, неможливе. І це маємо обов'язково зробити.

Сьогодні, я розумію, що маю бути саме тут, де результати моєї активності задля перемоги набагато більші, ніж це міг би робити вдома.

Як війна закінчиться і потреба впаде, повернемося з дружиною додому. З одного боку, сказала мені якась тітка зятя нашої доньки, що старі дерева не пересаджують. З іншого, відкриються можливості, і треба буде попрацювати на якнайскоріше демократичне перетворення Батьківщини.

Вітання

Автор.
Перший декан
відновленого факультету
М.І. Яблучанський

На кінець есе радий привітати рідний Університет, його, наш, мій також, медичний факультет, виточений, загартований в битвах на право відродженої красичної університетської медичної освіти, з 30-річним ювілеєм.

Щиро дякую моїм колегам, з ким пліч о пліч затверджували та захищали це право. Щиро дякую усім послідовникам, сьогодні і вам, хто організовує свято ювілею, що розпалює і робите незгасним полум'я, яке ми запалили 30 років тому.

Я щасливий відродженою в моєму Каразінському класичною університетською медичною освітою, відчуваю з радістю її натхнений пульс, щасливий випускниками, які вливаються в найвищу касту, що обслуговує здоров'я нації, наповнює її різнобарв'я кольорами, які за радянські часи були вихолощені.

Я радий бачити вас успішних не лише на теренах нашої Батьківщини, але і в багатьох розвинених країнах світу, бо ви всюди, де б не були, підтверджуєте високий стандарт якості класичної університетської медичної освіти від Каразінського, і в багатьох випадкаї вже встигли досягнути вершин професійного олімпу.

Я разом з вами сьогодні на передовій кровавої боротьби нашої Вітчизни зі спадщиною радянського зла, жорстокої війни, розв'язаної його московитською ордою.

Україна перемагає в цій війні, ми перемагаємо. З перемогою відкривається, вже відкриваються нові перспективи, якими ви маєте обов'язково скористатися.

Маю бажання, щоб на цьому, новому, етапі розвитку факультет повернув також в свій освітній простір все краще, що ми започаткували при його створенні, коли він носив назву факультету фундаментальної медицини, а також, щоб прискорилося оволодіння передовими західними освітніми технологіями, і щоб ви стали тут лідерами, законодавцями моди.

Зірка відродженої класичної університетської медичної освіти Каразінського на медичному небосводі має стати однією з найяскравіших!

Вітаю з 30-річчям медичний!
Vivat, Каразінський!